

Пролог

Виена

Човек трябваше да внимава къде върви, не само защото тротоарите бяха разбити и улиците блокирани на места от тонове отпадъци, които можеха да бъдат изринати единствено с булдозер, но и защото зоните на четирите окупационни сили – американци, руснаци, британци и французи – бяха отбелязани само с изписани на ръка картонени табели; и можеше да бъде опасно да се озовеш в погрешната зона без съответното разрешително.

Специално руснаците бяха непредсказуеми. Те можеха да те почерпят с водка, ако бяха в настроение. Можеха да те отведат зад разрушена от бомбардировките сграда и да те изнасят. Нямахме как да знаем.

Бяха я предупредили, че жените, които се разхождат сами из Виена, често биваха отвлечани на пропускателните пунктове. Изчезваха в мазета и никой повече не ги виждаше, макар за тях да се плащаше откуп.

Но тя не можеше да позволи страхът да я спре. Беше изпитвала страх много години и знаеше, че ако му се поддадеше, съвсем ще спре да се движи. Затова остави краката ѝ да я отведат там, където искаха.

Беше като сън, нищо не бе такова, каквото го помнеше. Но понякога разпознаваше някои неща. Виждаше мраморна статуя, която ѝ бе позната, да се издига призрачно над мрачните руини; но конят и ездачът бяха без глави и сега стърчаха сред остатъци от разбити зидове като леден къс сред полузамръзнало море. Или поглеждаше по продължението на някоя улица, която ѝ се струваше смъртно позната, но на нея нямаше нищо, за което паметта ѝ да се хване, защото сградите, които можеше да си спомни, бяха изтърбушени, а кафенетата, в които бе сядала, бяха празни кухни, пълни с отломки и мръсна вода.

Между извадените павета растяха бурени, някои от тях цъфтяха в мръсно лилаво и безкръвно бяло, груби форми на живот, които завземаха местата, на които някога бяха расли внимателно отглеждани рози.

И като в сън улиците бяха пусти. Ако се мернеше някой, то беше просто силует, който се изнизваше като сянка в края на някога великолепната „Хауптштрасе“ и изчезваше; или пък старица, която крачеше с наведена глава и търсеше бог знае какво; или деца, които се катереха по далечен скелет на изгорял танк.

Виена бе град на мъртвите и техните призраци. И на войниците. Войниците, събиращи се на странни места, бяха единствените, които изглеждаха живи. Руснаци с кожени шапки и подплатени палта, преговарящи с жени, излезли на улицата по нощници, за да няма съмнение какво продават; американци с фотоапарати, снимащи всичко, сякаш то не беше изтрито от лицето на земята и разграбено; британци и французи с пронизителни погледи и тънки мустаци, станали популярни чрез актуалните кинозвезди.

Иначе Виена беше изоставена и сива.

Тя вървеше по брега на Дунав и там също бе пусто, а плоската оловна водна повърхност, която течеше от Черната планина към Черно море, вече не принадлежеше на Виена, също като плоското оловно небе горе.

Тя вървеше по разбитите улици и си спомняше, макар да не бе наистина сигурно какво точно. Беше минало толкова много време, сякаш цял един живот, а всъщност бяха само шепа пръснати години.

Накрая стигна до катедралата „Свети Стефан“. Но тя не бе каквато я помнеше. Американските бомби и съветската артилерия се бяха погрижили за това. Величествените стъклописи ги нямаше, а на тяхно място зееха дупки. Дървените греди на покрива бяха овъглени, каменният скелет на разкошната сграда – почернял от пожара, а редиците от светци и епископи – обезобразени. Бе платена тежка цена.

Тя стоя и гледа дълго храма, преди да събере кураж да влезе. Проправи си път през разрушенията и прекрачи през входа.

Голата вътрешност на катедралата беше разчистена от старци с ръчни колички. В тежкия свещник от ковано желязо видях запалени свещи, сякаш Бог все още живееше тук и се интересуваше от такива неща. Слабият мъждукащ огън я водеше.

Към нея тръгна стар свещеник, толкова бързо, колкото артритните му крайници позволяваха, а зачервените му очи бяха пълни с тревога. Хвана я за ръката и посочи с пръст нагоре, за да я предупреди за опасността от падащи отломки; там имаше мъже, които работеха по покрива, бяха като черни паяци на фона на сивото небе. Тя кимна, за да покаже, че е разбрала. Той посочи дървената кутия за събиране на дарения. Тя намери няколко шилинга в джоба си и ги пусна вътре. Те паднаха с кух звън, който отекна из нефа. Макар да бе изтърбушена, църквата бе запазила ефирното си пространство. Между тези

стени имаше тишина, ехо, което бе някак си свято, въпреки всичко. Всеки издаден звук, всяко покашляне или тракане на обувка се връщаха като шепот, сякаш донесен от множество духове.

Тя тръгна бавно към олтара, като се опита да си спомни как се бе чувствала преди, какво беше тук преди войната. Накрая се спря и погледна нагоре. Готическият балкон бе затрупан с пепел. Една вечер преди Коледа, много отдавна, оттам бе пял хор, изящни гласове под акомпанимента на дълбокия звук на органа. Тя бе стояла тук, бе слушала в транс. Сега наостри слух за ехото от тази музика, но не чу нищо.

Ако търсеше нещо, то вече не беше тук. Трябваше да го намери някъде другаде.

Беше време да се връща.

Накрая се обърна и пое обратно през разрушения град към концертната зала.

1.

През есента на 1937 година татко продаде последното яйце на Фаберже.

Не беше от най-пищните. Онези, инкрустираните с перли и изумруди, отдавна бяха заминали. Но това татко ценеше най-много. Самият цар му го бе дал преди Революцията. Бе направено от гравирана платина и когато се отвореше, вътре имаше сребърна миниатюрна реплика на царската каляска. И ако се вгледаш през прозорците, се виждаха портрети на императорското семейство, които гледаха безизразно навън – царят и царицата, великите херцогини и бедният малък престолонаследник.

Когато колекционерът дойде да го вземе, като едвам криеше злорадството си, татко избухна в сълзи. Но пък татко винаги избухваше в сълзи, така че Катя не изпита кой знае какво съчувствие. Във всеки случай Романови бяха мъртви, убити от болшевиките, бяха изчезнали заедно със света, който някога бяха обитавали; а вкопчването в такива неща водеше до лош късмет.

Освен това парите им бяха необходими. Парите винаги бяха необходими. Необмислените бизнес начинания на татко бяха пропаднали едно след друго. Продажбата на бижутата, които бяха изнесли по време на Революцията, едва успяваше да осигури издръжката им.

Можеха да намалят разходите, разбира се. Да живеят по-икономично. Но това не бе хрумнало нито на татко, нито на мама. Животът с ограничения не бе в техния стил. Техният стил включваше великолепни къщи, великолепни хотели, великолепни дрехи, величави жестове. Все още настояваха да се събират с графове и принцеси, в чиято компания тези неща бяха правило, сякаш Ленин и Сталин бяха просто плод на въображението и те съвсем скоро щяха да се върнат в Санкт Петербург и да продължат чудесния си живот както преди.

Катя беше дете, когато напуснаха Русия. Помнеше паниката при заминаването, дрезгавите викове на кочияша: „Бързо! Бързо! Червените идват!“ И прислужниците, които тичаха по мраморното стълбище, натоварени с куфари. Помнеше как гледаше през задния прозорец на каляската към къщата им и виждаше как тя се отдалечава, докато накрая снегът я погълна. Помнеше пътищата, пълни с отстъпващи войници. И след това дългото пътуване с влак до Париж, как татко плака по целия път, как мама седеше мълчалива и мрачна, а тя нямаше какво друго да прави, освен да гледа снега през прозореца или да си играе с Мими, малкия им пудел, който бе избягал веднага, щом стигнаха Париж (или бе откраднат, както каза татко).

От живота, който бяха водели преди, помнеше само отделни моменти и че бе щастлива в него.

След като пристигнаха в Англия, тя получи скъпо образование в пансион за момичета в Котсуолдс, премина през социалното благоволение и мистериозните ритуали на висшата класа до завършването на училището в Борнмът. Мама и татко открито се надяваха на брак, който да възвърне загубеното им богатство (на което сега се радваше болшевишкият пролетариат) и да изплати скъпото образование. Тя говореше немски, френски, английски и руски и бе виртуоз на пианото.

Бе представена на поредица от подходящи млади мъже, но или те не проявяваха интерес към нея, или пък тя не проявяваше интерес към тях, а в някои случаи и двете.

След няколко не толкова достойни години на търсене на съпруг и период на съзряване от момиче в жена Катя обяви, че не иска да я омъжат за някой подходящ милионер, дори и да намерят такъв. А когато допълни, че е решила да постъпи в университет и да учи за лекар, мама и татко бяха ужасени.

– Но, Катинка! – възкликна татко. – Вече похарчихме толкова много за образованието ти!

– Аз съм на дваайсет и шест години, татко. Не мога да седя и да чакам цял живот.

– И лекар на всичкото отгоре – каза мама. – Такава неприятна професия!

Но Катя бе твърдо решена и успя да влезе в медицинския факултет в Глазгоу, завърши първата година, а след това и втората с пълно отличие. Беше се прибрала у дома за празниците, точно навреме, за да види как татко се разделяше с последното яйце на Фаберже.

От това яйце обаче се излюпи беда.

– Намерихме ти добро място... – каза татко, за да започне някакъв разговор.

– Какво място? – попита Катя, като вдигна поглед от учебника по анатомия.

– Работа – уточни мама.

– Като каква?

– Гувернантка.

– Гувернантка! Но аз започвам трети курс след няколко седмици!

– Няма пари за това – каза направо мама.

– Мога да работя в моргата. Там имат нужда от асистент. Сама ще си плащам таксите.

– Това няма да ни помогне – отвърна мама още по-директно.

Намеси се татко, с по-мек глас.

– Задлъжнели сме, скъпа. До гуша сме в дългове.

– Но яйцето...

– Яйцето няма да изплати дори това, което дължим. Персоналът, приятелите, които ни дадоха пари назаем, търговецът на вино, шивачите – все още дължим на всички.

– Търговци на вино и шивачи! – възкликна Катя.

– Всичко е уредено – каза мама.

– И – добави убедително татко – то е почти като да си лекар.

Катя разпери ръце.

– Не мога да повярвам какво чувам! Какво сте направили вие двамата?

– Той е вдовец – каза мама – с едно дете. Болнаво, малко момиче. Лесно ще се справиш.

– И е много богат – обади се татко, преди Катя да успее да отговори. – Плаща много. Достатъчно, за да си изплатим дълговете, че и да ни остане. Най-накрая ще получим сигурност. – Той хвана ръцете на Катя. Тя се опита да ги издърпа, но той ги стисна здраво. – Катинка! Това е чудесна възможност. Това е отговор на всичките ни молитви.

– Но не е отговор на моите молитви – каза Катя с напрегнат тон. – Как може да искате това от мен?

– Никога преди не сме искали нищо от теб – отвърна рязко мама. – Образовахме те, без да жалим разходи.

– Уроците по пиано и завършването на училище не беше точно образование, мамо.

Мама сви рамене.

– Може би ако беше по-хубава, щеше да хванеш окото на някой подходящ съпруг. Но ти си на двайсет и шест години, Катя. Прекалено късно е за това. Това е възможност да постигнеш нещо.

– Аз вече постигнах нещо!

– Искаш да кажеш, че се погребваш. – Бяха водили този разговор стотици пъти, когато Катя за първи път обяви намерението си да учи за лекар, а сега беше в прекалено лошо настроение, за да го преживее пак. Според мама медицината беше отвратителна професия и никоя истинска дама не би се занимавала с нея. А за работата в по-бедните квартали на града – каквото бе желанието на Катя – нима точно такива хора, водени от чудовището Ленин, не им бяха откраднали

всичко? Защо Катя би искала да помага на такива отрепки? – Хората нямат доверие на жените лекари и това е факт.

Катя завъртя очи.

– Вече сме трийсетте години на двайсети век, не на деветнайсети, мамо.

– Никой няма да отиде при жена лекар, освен ако това не е последното му спасение.

– Във всеки случай, няма как да знаем какво може да се случи – каза татко окуражително. – Във Виена, в къщата на богат човек, който знае какви възможности могат да се появят?

– Виена!

– Да, Виена.

– Но в Австрия има гражданска война!

– О, глупости – махна с ръка татко. – Това бе преди три години. Малко въстание на комунисти, с което правителството се справи умело. Всичко свърши.

– Малко въстание на комунисти? Същото казваха и за болшевиките, татко.

– Изобщо не е същото. Няколко счупени глави, а останалите се разбягаха, когато войската пристигна. Сега това е най-мирният град в Европа. И най-красивият. Концертни зали! Операта! Художествените галерии!

Катя измъкна ръцете си от хватката на татко и ги скръсти на гърдите си.

– Няма да отида.

– Искаш да ни съсипеш ли? – попита мама с блеснали очи. – Това ли е благодарността, която ще получим?

– Разбира се, че не искам да ви съсипя – тросна се Катя. – Ако ще говорим за това, вие сами се съсипахте. Почакайте, докато стана лекар! Ще ви издържам, обещавам!

– Не можем да чакаме толкова дълго, Катинка. – Татко пак успя да хване ръката ѝ и я стисна. В очите му вече имаше сълзи. – Кредиторите ни са безмилостни. За нас това е краят. Ти си единствената ни надежда.

– Дължим наем за шест месеца за това място – добави мама. – Ще останем на улицата.

Катя огледа приемната, в която се намираха. Тя бе красиво обзаведена, по стените ѝ висяха изящни картини. Къщата бе величествена, намираще се в Кенсингтън и гостите винаги се впечатляваха, но за съжаление мама и татко не притежаваха нищо тук. Всичко бе под наем: къщата, мебелите, картините, килимите, дори кухненската посуда. Винаги бяха живели в такива къщи под наем в най-добрите квартали на Лондон и Париж с икономии и прислужници, които се грижеха за тях. И това винаги бе над възможностите им.

Години наред бяха успявали да бъдат на една крачка пред кредиторите си. Обикновено продажбата на някое яйце на Фаберже или бижу им осигуряваше отсрочка. Но Катя виждаше, че този път бе различно. Лицето на мама бе изпито. И въпреки че татко лесно се разплакваше, този път това не бяха елегантни подсмърчания в копринена носна кърпичка, а шумни стонове на дете, което е паднало по стълбите.

– Сериозни сте – каза тя.

– Разбира се, че сме сериозни – отвърна мама. – Ела.

Тя поведе Катя към прозореца и дръпна пердето. Трима едри мъже стояха на тротоара с ръце в джобовете и се взираха в къщата. Изглеждаха груби, заплашителни.

– Кой са тези? – попита Катя.

– Съдебните изпълнители – каза мама. – Чакаат да чуят какво си решила. Ако откажеш, им е наредено да влязат и да вземат мебелите. И тогава ще фалираме. Ще загубим всичко. Всичките си приятели. Покривът над главите си. Всичко. Не може да се измъкнеш от това, Катерина. Не и без да ни предадеш.

Настъпи тишина. Ултиматумът бе произнесен. Катя погледна майка си, после баща си и прехапа устни.

– Най-добре ми разкажете за това – каза тя накрая.

– Познаваш го – отвърна татко. – Торвалд Бахман.

– Не познавам никакъв Торвалд Бахман – протестира Катя. – Кога съм се срещала с него?

– Когато се прибра след зимния семестър. Той бе на партито, което бяхме организирали.

– Онова парти? – Катя простена. Едва си го спомняше. Бе пристигнала от Глазгоу в петък вечер, изтощена след особено тежък семестър и с настинка, която я бе довършила, и свари родителите си наред бляскав коктейл. Къщата бе пълна с шум и хора. Пъхнаха в ръката ѝ чаша шампанско. Тя бе прекарала около час в полусвяст и празни приказки с непознати, докато накрая настинката, умората и шампанското я победиха и тя долази до леглото си.

Не помнеше нито един от хората, с които бе разменила думи, да не говорим за някой от Виена с необичайното име Торвалд Бахман. Тя бе сигурна, че би го запомнила.

– Как изглежда?

– Висок. Достолепен.

– Нямам никакъв спомен. За какво говорехме?

– Ти говореше за обучението си в университета.

– Дрънкаше глупости, както обикновено – намеси се мама.

– Беше му много интересна – каза татко. – Той ми каза, че виждал яркия ти дух.

– Татко вдигна пръст, за да подчертае истината в думите си. – Цитирам го дословно: „Виждам яркия ѝ дух“ – завърши той.

– О, глупости, татко.

– Има едно дете, дъщеря на дванайсет. Гретхен. Тя боледува през повечето време. Има нужда от гувернантка, която да се грижи за нея.

– Той не знае нищо за мен. Как може дори да си помисли да повери болно дете на непозната?

– Очевидно детето не е толкова болно, колкото... – Той се поколеба. – Проблемно.

– Проблемно?

– Може би труден характер е по-точният израз.

– Но ти ще се справиш – каза мама и махна с обсипана с пръстени ръка, за да прекъсне малкото отклонение. – Работата е лесна, а и две години ще минат бързо.

– Какво искате да кажете с тези две години?

– Естествено, трябва да преминеш през пробен период – каза татко. – Две седмици. След това той ще изплати заплатата ти за първата година авансово. Ще ти пращаме по нещо всеки месец, разбира се. Няма да ти трябва много пари. Ще живееш като част от семейството. За всичко е помислено. – Татко размахваше отривисто ръце, беше истински руснак, когато говореше. Тя възприемаше само фрагменти от това, което той казваше: голяма къща, богат мъж, щедра заплата, все неща, които означаваха много за татко.

– Какво му има на детето? – попита мрачно Катя.

Татко се спря насред изречението.

– Ами... – започна той и стисна долната си устна с пръсти – май никой не знае.

– Не е ли била на лекар?

– При всички лекари във Виена, доколкото знаем... Нищо не помага. И някои дори са влошили нещата. Известно време е била в болница. Там била толкова нещастна, че за малко не умряла. Затова сега той иска да е близо до него, у дома. Няма майка, бедното сираче.

– Щом има баща, не е сираче.

– Е, горкото дете без майка. – Татко махна с ръка, за да покаже, че няма разлика.

– Той иска женска ръка.

– Настоявам да се срещна с него, преди това да отиде по-далече – каза Катя.

– Няма нужда – отвърна с лековат тон татко. – Той вече е решил.

– Но аз не съм! И как е възможно да е решил за мен?

– Разчита на първото впечатление. Хер Бахман е човек, който се доверява на инстинктите си. Забелязах – продължи експанзивно татко, – че много от успешните мъже са такива. Взимат незабавни решения, без да се замислят. Знаят, че първите им впечатления са почти винаги правилните. Това е дарба.

Мама седна до Катя.

– Няма нищо страшно – каза тя с по-тих глас. – Трябва само да си мила с момичето. Внимателна. Свири ѝ на пиано. Забавлявай я. Увлечи я в игри. Няма нищо трудно в това. Така, както правеше с престолонаследника.

Катя си спомни бледото, сериозно момче, което водеха в къщата им в Санкт Петербург. Беше пет или шест години по-голямо от Катя. Най-малкото дете, и единственият син на царя, Алексей, бе изключително деликатен. Хемофилията, от която страдеше, правеше невъзможно заниманието му със спорт с други деца. И най-лекият удар оставяше огромни синини по тялото му. Спомни си как си бе навил ръкава на бежовата риза (голямата война бушуваше тогава и той винаги бе облечен като малък войник, а на гърдите му дрънчаха медали) и ѝ бе показал тъмно петно от контузия, причинено от невнимание при момчешки занимания.

Макар че уговорката бе Алексей Николаевич да „играе с Катя“, той никога не участваше в нейните игри. Не можеше да тича и скача като другите момчета: ставите му бяха подути и силно болезнени. Тя бе предупредена да не въвлича престолонаследника в никакви занимания, в които би могъл да се нарани, дори и съвсем леко. Потичане на кръв от носа можеше да застраши живота му. Той седеше на стол със скръстени ръце и я гледаше мълчаливо, докато тя пиеше чай с куклите си или търкаляше топка, която Мими да гони. Свиреше му на пианото. Понякога той заспиваше на стола (дори и тя знаеше, че нейните забавления не бяха завладяващ спектакъл), но това нямаше значение. Двамата доста се бяха привързали един към друг.

След това до вратата с тракане пристигаше каляска и го отнасяше пак у дома, а тя тържествено го целуваше по бузата за довиждане. Спомни си колко студена и мека беше кожата му.

– Хер Бахман знае всичко за добротата, която проявяваше към престолонаследника – продължи мама. – Беше сериозно впечатлен. Не всеки има привилегията да се грижи за принц.

– Не съм се грижила изобщо за него. Самата аз бях дете. Играех на килима, докато той гледаше.

– Беше много повече от това. Те те избраха.

– Защото смятах, че съм прекалено малка, за да го нараня.

– Той те обичаше.

– И аз го обичах. Но това не ме прави бавачка.

– Ти страхотно помагаше на императорското семейство – каза тросната мама.

– Сред най-ценните ми съкровища са бележките от царицата, в които те хвали колко си внимателна и ми благодари, че съм позволила на престолонаследника да прекарва време под твоите грижи.

– И си показала тези бележки на австриеца?

– Разбира се.

Катя вече започваше да проумява.

– Значи той ме мисли за специалист по грижите за деликатни деца?

– Е, разбира се, знае, че имаш вродена дарба. – Мама се наведе напред. – Това е последният ни шанс, Катя. Златна възможност за нас. И златна възможност за теб – ако знаеш как да я използваш. И не взимай това сърдито лице със себе си във Виена, ако обичаш! Приличаш на настъпена жаба. Трябва да си поведра, внимателна и приятна.

Колкото и да бе свикнала с лицемерието и преувеличението на родителите си, това бе прекалено. Цял живот разказваха втели-некипели за своето богатство и своите връзки. Беше вярно, че татко бе барон, приятел на царя и бе вършил доста работа за императорското семейство. Затова на всеки Великден царят му подаряваше скъпоценно яйце в знак на благодарност. Също така бе вярно, че някога бяха богати, но тези дни бяха само спомен. Беше вярно, че царицата бе водила престолонаследника в къщата им понякога, защото смятах децата на неговата възраст за прекалено рискови за игри. Дори принцесите, неговите сестри, понякога бяха прекалено груби.

Но това, което мама бе казала на австриеца, беше чиста измислица. И като много други измислици на мама и татко, тя щеше да се пукне като балон. Катя нямаше никаква представа какво да прави с деца, особено с такова с мистериозно заболяване. Ако на хер Бахман е било казано, че тя има такъв опит или проявява изключително съчувствие към болни деца, значи е бил заблуден.

– И кой е този Торвалд Бахман?

– Проверих го от горе до долу – каза татко и я потупа по рамото със сериозен вид. – Има широк спектър от интереси и контролен пакет акции във всички тях. Човек с неизмеримо богатство – добави той, като мляскаше на всяка дума.

– На кой му пука за това! От какво е починала съпругата му? Пребита до смърт и погребана в градината?

– Не е време за шеги – каза мама. – Съпругата му е починала след дълго боледуване, когато детето е било много малко. Защо си толкова опърничава? Не виждаш ли каква златна възможност е това?

– Виждам само, че сте ме продали на непознат, за да си платите дълговете. Ще похарчите всичко и в края на двете години ще ми кажете, че пак имате дългове и искате да остана още две! Или пет! Или десет!

Мама дори не си направи труда да ѝ противоречи, но татко показва най-тържественото си лице.

– Кълна се, скъпа...

– Не се кълни в нищо! Толкова пъти си обещавал да се промениш, а никога не го правиш!

– Не може да критикуваш родителите си – каза мама със своя строг тон. – Трябва да изпълниш дълга си на дъщеря. Дадохме ти всичко. Сега е твой ред да ни се отплатиш с нещо.

И след тези думи мама излезе от стаята.

Когато останаха сами, татко седна до Катя и хвана двете ѝ ръце.

– Катя – каза той тихо, – знам, колко ти е трудно. Не бих искал това от теб, ако не беше единствената ни надежда. Бяхме лоши родители, знам. Само се надявам, че един ден ще можеш да ни простиш.

– Разбира се, че ви прощавам – отвърна уморено Катя. – И разбира се, че няма да позволя да бъдете съсипани.

Очите на татко пак се напълниха със сълзи. Той целуна ръцете ѝ.

– Благодаря ти, скъпа, благодаря ти – прошепна той.

Истината беше, че Катя знаеше, че бе победена. Макар разточителството на мама и татко да я докарваше до отчаяние, тя не можеше да ги остави на произвола на съдбата. Ако го направеше, те щяха да се влеят в редиците на белогвардейските бежанци, които се скитаха безпарични по света от Шанхай до Ню Йорк и се препитаваха мизерно с каквото можеха, подигравани за самочувствието, поведението и претенциите си, че принадлежат към една завинаги унищожена аристокрация. Фалитът вероятно би убил татко. Той би убил и мама, колкото и корава да бе тя.

Катя не можеше да позволи това да им се случи.

Но не можеше и да скрие тъгата си. Болката бе прекалено силна и разочарованието – прекалено голямо. Мечтата ѝ да стане лекар не бе просто поставена на пауза. Тя го знаеше. Почти сигурно с нея бе свършено. Крилете ѝ бяха жестоко подрязани и тя никога повече нямаше да се издигне в небето.

Катя не проля и сълза, но скърбеше непрекъснато. Бе живяла в привилегии, но никога не бе била щастлива – особено сега, когато знаеше, че повече нямаше да може да си позволи такъв живот. Идеята да стане лекар и да работи за обществото ѝ бе донесла най-голямото щастие, което бе изпитвала.

Но след тъгата изкристализира решение: каквото и да се случеше, тя нямаше да се откаже от мечтите си за медицината. Щеше да изпълни дълга към родителите си, колкото и да бе трудно. Но когато това приключеше, щеше да се върне към следването си в Глазгоу и да събере парчетата от мечтата си и да ги съедини отново.

Пътуването с влак от Лондон до Виена, което отне два дни, я върна в детските ѝ спомени за бягството от Русия. Онова пътуване бе отбелязало повратен момент от живота ѝ, а сегашното – нов такъв.

Влакът потегли с пълна пара от гара „Виктория“ и остави мама и татко да махат на перона. (Мама изглеждаше строга, но доволна, а татко плачеше неутешимо.) Тя пътуваше с „Ориент Експрес“, със спални вагони за Париж, Страсбург, Мюнхен и Виена. Работодателят ѝ бе купил билетите и тя бе настанена в първа класа от началото до края в частно купе. Парите, както бе казал татко, очевидно не бяха проблем за хер Бахман. За нея се грижеха като за кралска особа, багажът ѝ бе поверен на весели носачи. Стюард я информира, че храната ѝ може да се сервира в купето, ако пожелае. Тя учтиво отказа. Искаше да разгледа останалите части на влака.

„Ориент Експрес“, боядисан в кралско синьо и златисто отвън и подреден като изискан хотел отвътре, несъмнено беше красив. Богатството на човека, на когото родителите ѝ я бяха продали (тя все още виждаше така нещата), вече започваше да я обгръща. Купето ѝ, облицовано с екзотична дървесина, беше оборудвано в най-модерния стил „ар деко“. Имаше избор между горна и долна койка, писалище с хубава розова лампа, мивка, фотьойл и звънче, с което да повика стюарда.

Това леко я задушаваше, така че веднага щом влакът потегли от „Виктория“, тя излезе от купето си и тръгна на разходка из влака. Спътниците ѝ бяха елегантни и модерни. Нямаше да се изненада, ако види Еркюл Поаро да си пийва мента с американски милионер и унгарски граф. Беше чела книгата на Агата Кристи преди няколко години, но не очакваше самата тя да се озове в този влак.

Намери празно място в бар-вагон и си поръча чаша чай, който пристигна с петифури. Тя изяде една, докато гледаше как край нея се изнизват мизерните предградия на Лондон.

Спомените за онова по-отдавнашно пътуване от Санкт Петербург нахлуха в ума ѝ. Тя си спомни за снега, който валеше като пудра захар по прозорците на вагона, непознатия пейзаж, преминаващ покрай тях, смесицата от ужас и вълнение. Пръстите ѝ несъзнателно слязоха в скута ѝ, където бе седял малкият ѝ бял пудел Мими. Спомни си лицата на родителите си, които изглеждаха така, както никога не ги бе виждала преди това – смазани. Но най-вече си спомняше усещането за край, което дори като дете бе изпитвала толкова осезателно. Нямаше връщане назад. Нямаше вече дом, в който да се приберат.

Беше странно, че смяташе живота си след онзи ден за пропилян, но въпреки това се чувстваше точно така. Мама и татко я бяха накарали да мисли за себе си като за богата, млада жена, сякаш като си го пожелаеше, можеше някак да се сбъдне.

Сега, след едва две години свобода, тя се връщаше в капана, от който толкова усърдно се бе опитвала да избяга. Мислеше си за приятелствата, които си бе създадала, всички онези умни, весели и интересни млади жени, отдадени на медицината. Спомни си ведрите им лица, чу шума от академичните им тоги, смеха им, сериозните им разговори за анатомия, биология, химия, политика, изкуство, всичко под слънцето. Те всички скоро щяха да се върнат. Без нея. Ако някога пак ги срещнеш, те ще бъдат години напред. Ще бъдат лекари, а тя все още ще се бори за диплома. Беше горчива мисъл.

– Може ли да се присъединя към вас?

Катя вдигна глава, някой бе прекъснал мислите ѝ. Елегантно облечена жена стоеше до масата ѝ.

– Да, щом искате – отвърна Катя.

– Видях ви, когато се качвахте – каза жената. – Аз също пътувам сама. – Тя протегна ръка. – Уинифред Браунлоу.

– Катерина Комаровски.

– Бих казала, че това звучи ужасно романтично. – Новата ѝ позната се усмихна, седна срещу нея и свали ослепителната си шапка. Имаше тясно, невзрачно, но приятно лице.

На чаша чай двете бързо стопиха леда и станаха Уини и Катя. Оказа се, че Уини беше секретарка и също пътуваше за Виена, където щеше да се влее в редиците на експортната компания, за която работеше.

– Виена много ще ти хареса – увери тя Катя. – Красив град, пълен с култура. И модата е красива.

Катя бе забелязала чуждоземския, но определено елегантен костюм на жената.

– Виждам.

Уини вирна брадичка.

– Имам чудесен шеф. Той ми купува всички дрехи.

– Звучи много удобно. – Катя се радваше, че си имаше компания за пътуването, особено човек, който бе запознат с града, нейния бъдещ дом. Когато каза на Уини името на новия си работодател, тя изглеждаше впечатлена.

– Чувала съм за него, разбира се. Той е много богат. Хитър бизнесмен, с много интереси. Говори се, че е особен характер. С размах. Не знаех за детето. Но бих казала, че си цопнала с дупе в маслото.

– Дупето ми няма нужда от повече масло, благодаря – засмя се Катя. Уини Браунлоу имаше завидно стройна фигура.

Сутринта премина приятно. На ферибота през Ламанша те обядваха заедно във вагон-ресторанта, където храната бе толкова вкусна, все едно бе приготвена от готвач в първокласно заведение, и в ранния следобед стигнаха в Париж.

Париж бе есенен, студен. Градът изглеждаше сив и задимен, точно като през 1918-а, дърветата трепереха неспокойно на вятъра, струйки дим се издигаха от комини на фона на мрачното небе.

Влакът им спря на гара „Париж-изток“ за няколко часа, през които се качиха още пътници. Когато пак потеглиха, Катя и Уини си бяха разказали по-голямата част от своя живот – Уини говореше повече, а Катя слушаше повече. Животът на Уини, който включваше и дълга афера с женения ѝ работодател във Виена, изглеждаше доста по-интересен от този на Катя.

– Бих казала, че знаеш как да изваждаш и най-скритите тайни от човек, Катя – отбеляза накрая Уини.

– Така ли?

– Много добър слушател си. Виждам защо Бахман е поискал да се грижиш за смахнатата му дъщеря. Трябва да станеш психолог или както там ги наричат. Лекар на ума. Ще си чудесна.

– Засега не е много вероятно да стана какъвто и да е лекар – отвърна Катя с въздишка.

Уини се наведе напред.

– Разбирам защо си гневна, накарали са те да зарежеш следването по медицина. Но ако наистина искаш да правиш това, един ден ще го сбъднеш. Надявам се, че нямаш нищо против, че ти давам съвети, но не се вторачвай в отрицателните страни на всичко това. Мисли за него като за приключение. Каквото и да се случи, все ще е интересно преживяване за теб. А според мен интересните преживявания са това, заради което си струва да се живее. Забавлявай се с работата.

– Тревожа се дали ще мога да я върша както трябва.

– Е, аз нямам деца, но имам племенници. От опит съдя, че дори и най-трудните деца откликват на честност и доброта. А при теб има много и от двете. Бъди себе си и всичко ще бъде наред.

Спряха на гарата в Мюнхен в десет вечерта. Беше огромна, приличаща на катедрала постройка, сводовете на покрива се подпираха върху паяжина от стоманени греди. Навсякъде по сградата бяха окачени редици от знамена със свастики, които създаваха страховит фон в черно, бяло и червено.

– Ама че гледка, нали? – отбеляза Уини, докато гледаше през прозореца.

– Със сигурност е драматична.

– Хитлер става все по-силен. Радвам се. Вярвам в силното правителство.

– Той е ужасен тиранин – каза Катя, тъй като бе участвала в горещи дискусии за преследванията на Хитлер на евреите, на профсъюзните дейци и социалистите със състудентите си в университета в Глазгоу. Човекът със смешните мустаци, мишена на шеги във вариететата от години, се бе изкачил на световната сцена.

– Той има визия, ако това имаш предвид. Много го харесвам. Говори разумно. Обеща да обедини Австрия и Германия. Това неимоверно ще разшири пазарите. И ще унищожи тези, които създават проблеми. Това би било чудесно за нашия бизнес.

– Нима? Не съм сигурна, че би ми харесало да живея при управлението на Хитлер. Германия се е превърнала в ужасно място.

– Очевидно никога не си била там – каза Уини. – Хитлер преобрази страната. Иска само мир и благоденствие. Виена все още е пълна с комунисти и агитатори, но Хитлер знае как да се разправи с тези хора.

– Като ги затваря в Дахау!?

– Значи си чула за Дахау?

– Четох за това.

Уини се развесели.

– В онези ужасни левичарски парцали, които раздават безплатно в университета? Със сигурност не вярваш на тези преувеличени глупости?

– Не вярвам, че всичко е преувеличени глупости. Очевидно има много жестокост.

– Ами някой трябва да покаже твърда ръка, иначе всички ще се озовем под управлението на Сталин. Не си мъчи главата с Хитлер. Той е най-хубавото нещо, което се е случвало на Европа през последните сто години. – Уини се прозя. – Мисля, че ще си лягам.

Пожелаха си лека нощ. Катя се върна в купето си и се преоблече в нощница. Преди да си легне, отвори пердетата и огледа за последно външния свят. Под светлината на електрическите лампи безкрайните редици от знамена със свастики наистина ѝ се сториха много драматични. Имаха почти хипнотичен ефект. Мъже във военни униформи крачеха по двойки по пероните. Изглеждаха съвсем различно от английските полицаи. Сънена, Катя затвори пердетата и си легна в леглото.

Пресякоха австрийската граница на следващия ден. Железницата минаваше през приказен пейзаж, който непрекъснато се менеше. Тучни долини бяха осяяни със старомодни селца, всяко събрано около църковна кула. Имаше и романтични замъци, в които човек можеше да си представи затворени принцеси, очакващи своя рицар да убие драконите им. Понякога влакът минаваше през високи виадукти с арки, които прекосяваха пропасти и караха пътниците да затаяват дъх, докато надничаха през прозорците към дълбините отдолу, където без съмнение живееха тролове. На фона на наситено синьото небе се виждаха планини, покрити с тънък слой сняг по краищата. Алпийските езера блестяха като стомана, сгушени сред покрити с гори върхове. Беше

омагьосващо и Катя усети как настроението ѝ се подобри. Може би Уини беше права. Може би трябваше да разглежда всичко случващо се като приключение и това бе най-добрият начин да премине през него.

Но когато следобед наближиха Виена, реалността на новия живот започна да се изправя пред нея. Приказният пейзаж отстъпи на покрайнините на голям индустриален град и замечтаният оптимизъм изчезна. Тя бе робиня, пратена да служи на непознати, а не принцеса от приказка за лека нощ. Сърцето ѝ заби гневно. Защо бе позволила да я отвлекат?

Част от гнева ѝ бе насочен към нея самата. Тя не бе безмилостна като мама и татко, нямаше тяхната желязна ръка в кадифена ръкавица. Беше мека, податлива. Мразеше се заради това.

Когато влакът спря на гарата, Уини Браунлоу ѝ стисна топло ръката.

– Беше ми много приятно да си прекарам времето с теб. Моята фирма се казва „Щраус & Ко“. Лесно е за помнене, нали? Валсовете на Щраус, Виена. Можеш винаги да ме намериш, ако искаш да си поговориш с някого на английски. Късмет, Катя! – И тя бързо се отдалечи, за да си вземе багажа.

Катя слезе на претъпкания перон. Около нея се чуваше само бърбене на чужди езици. Тя говореше добре немски, но бързо осъзна, че ще ѝ отнеме известно време да свикне с тукашния немски. Говореха бързо, със странен акцент, който тя не разбираше. Стисна билетите за багажа и се опита да намери носач.

– Фройлайн Комаровски?

Обърна се и се озова пред дребен като гном мъж, с маслинозелена униформа.

– Да.

– Аз съм Лоренц, шофьорът на хер Бахман – каза той и се поклони. Носът му беше толкова дълъг, че висеше над устата му, но очите му бяха мили, като лъскави боровинки, и говореше английски. – Тук съм, за да ви откарам у дома.

Колата беше огромна черна машина със сребриста звезда на капака, достатъчно голяма, за да погълне Катя и багажа ѝ и да остане много място на кожените седалки около нея. Лоренц караше унесено по оживените улици и мълчеше. Катя надничаше през прозорците и видя красиви сгради в пищен стил, които ѝ се струваха на пръв поглед направени от фондан, като сватбени торти.

Както ѝ бяха казали всички, Виена бе красив град и се стараяше да бъде такъв, като застаряваща императрица, която полагаше огромни грижи за външността си. Наистина след мъгливата мизерия на Лондон този град ѝ изглеждаше почти театрален с неговите огромни площади и добре облечени обитатели, из него се носеше атмосфера на очарователна измислица, сякаш всеки момент хората щяха да се подредят в редица и да запеят.

Очите ѝ се спираха на странни детайли: работници в къси кожени панталони с тиранти, двуетажни автобуси с фриволни реклами, теглени от коне каруци, които доставяха бурета с бира. Полицаяте тук приличаха на герои от комична опера от XIX век със своите смешни, като кофи за въглища шапки и огромни кобури.

Излязоха от града и след двайсет минути път през провинцията стигнаха до дълъг и висок жив плет. Лоренц мина през висока двойна порта от ковано желязо и влезе в покрит с калдъръм двор. Катя виждаше само гърба на къщата, изглеждаше голяма, елегантна и в италиански стил. Икономка със свиреп вид в черно-бяла униформа излезе да я посрещне. Стоманеносивата ѝ коса бе събрана отзад в стегнат кок, който подчертаваше ъгловатото ѝ лице и тънкия врат. Тя не говореше английски, но Катя разбираше немския ѝ. Поздрави я без да се усмихва, представи се като фрау Хакл и я въведе в къщата. Катя нервно последва кльощавия ѝ изправен гръб.

Преведе я през голяма кухня и после нагоре по стълбище, и не срещнаха никого по пътя си. Нямаше и следа от работодателя ѝ и дъщеря му, но икономката ѝ показва стаята, която щеше да бъде нейна. Катя влезе колебливо.

– Хер Бахман поръча да ремонтират стаята за вас – обяви фрау Хакл и прозвуча така, сякаш не одобряваше подобни разточителства. – Нареди ми да ви кажа, че можете да поискате всякакви промени.

– Сигурна съм, че много ще ми хареса – отвърна Катя. – Но къде е хер Бахман? И Гретхен?

Икономката ѝ хвърли леден поглед.

– Ще се срещнете с тях, когато му дойде времето – отвърна тя кратко.

– Но те тук ли са? – настояваше Катя.

– Господарят е в кабинета си, а фройлайн Гретхен е в музикалната стая. – Обърна се рязко и си тръгна.

Жената очевидно не беше много доволна от нейното пристигане, от което сърцето на Катя се сви. Но тогава се появи Лоренц с багажа ѝ. Той внесе чантите и я остави да разопакова. Катя се огледа. Стаята беше малка, но приятна и очевидно бе обзаведена с много внимание. Тапетите бяха светлосини с бели райета. Мебелите и килимите бяха в същите нюанси. Прозорецът гледаше към малка овощна градина, където ябълковите дървета бяха отрупани с почти узрели алени плодове. Беше почти като детска стая. И всичко това ѝ се струваше много странно.

Тя си спомни мрачната си малка квартира в Глазгоу, претъпкана и задушна, където бе разговаряла с приятели, пекла мъфини на пукнатата газова печка, учила до късно през нощта и където се бе чувствала толкова щастлива.

Чувстваше се много далече от дома, като пътешественик, който е поел в непозната посока, поглежда картата и установява, че се е отклонил безнадеждно от пътя, който бе избрал.

Когато приключи с разопаковането и се освежи, все още никой не бе дошъл да я повика, затова Катя слезе долу, за да направи своя дебют. Беше си представяла този момент толкова много пъти, беше си мислила как би се държала, какво би казала. Всичко това бе изчезнало от главата ѝ.

Къщата бе пълна с произведения на изкуството, каквито преди бе виждала само в книгите – картини от Климт и мраморни статуи от Хофман, старинни мебели, ориенталски килими и всякакви други атрибути на богатството и добрия вкус, от онези неща, които мама и татко обичаха. Те ѝ напомниха за дома от детството ѝ в Санкт Петербург. Някъде в къщата свиреше музика, една от Голдберг вариациите на Бах. Тя мина от стая в стая малко замаяна, почти на пръсти.

Надникна през една врата и видя, че бе намерила кабинета на хер Бахман. Беше доста тъмен, облицован с дървена ламперия, а в камината гореше огън. Музиката идваше от грамофон в ъгъла. Мъжът седеше на бюро с гръб към нея и пишеше усърдно под светлината на единствената лампа, запалена в стаята.

Катя се покашля нервно. Той се обърна и погледна през рамо, след това стана.

– Катя! – избоботи той. Докато вървеше към нея с разперени ръце, тя осъзна, че беше огромен и се извисяваше поне една глава над нея. Имаше брада и толкова приличаше на мечка, че тя се приготви за смазваща мечешка прегръдка. Но ръцете, които я обгърнаха, макар ѝ мощни, бяха нежни. Той я придърпа към себе си и я целуна по темето. – Добре дошла във Виена!

Катя пламна и отстъпи назад веднага, щом беше възможно. Никога не си бе падала особено много по изобилните прегръдки и целувки, които бяха популярни в руските емигрантски среди, и това посрещане от непознат, който така безмилостно бе прекъснал следването ѝ, не беше добре дошло.

– Как сте? – каза тя стегнато.

Той избухна в смях.

– Каква типична англичанка! – Имаше големи, блестящи кафяви очи, които я огледаха от главата до петите. – Как сте? Елизе показва ли ти стаята?

– Да.

– Достатъчно уютна ли ти се струва?

– Доста уютна, благодаря.

– А пътуването от Лондон?

– Поносимо. – Тя усещаше, че лицето ѝ още пламтеше от неудобство, и ѝ се искаше това да спре. Опитваше се да си го спомни от онзи коктейл. Висок, гръмогласен и самоуверен човек трудно се забравяше. Но нищо не изникваше в ума ѝ.

Той сложи големия си юмрук на кръста.

– Опитваш се да си ме спомниш, нали? И не можеш.

– Честно казано, хер Бахман...

– Моля те! Всички ме наричат Гор. И не си ме спомняш, защото това са първите думи, които си разменяме. Вечерта, в която пътищата ни се пресякоха, аз просто те наблюдавах и слушах от другия край на стаята.

– Сигурно представлението не е било много приятно. Имах ужасна настинка онази вечер.

– Наистина, лицето ти бе в приятен ален нюанс, дори по-ален от сега. – Той отново избухна в смях при вида ѝ. – Прости ми. Не бива да те дразня толкова скоро след запознанството ни. Ужасен съм, както веднага си разбрала.

– Никак даже – каза Катя тихо. Гръдният му кош беше като гардероб. Над буйната му кестенява брада имаше широк изявен нос, а над живите му очи – гъсти вежди и високо чело, обградено с тъмни къдрици. Говореше отлично английски с тежък акцент.

– Добре, че си била с треска онази вечер – каза той. Гласът му бе дълбок и вибриращ и му отиваше. – Това ми даде отлична възможност да преценя характера ти, без да се разсейвам със светски разговори.

– Е – отвърна тя, като си възвърна равновесието, вече уморена от тези глупости – вие ме повикахте, ето ме тук.

– А... – Пълните му устни под гъстата брада се извиха меланхолично надолу. – Гневна си ми. – Той се взря по-внимателно в лицето ѝ. – Всъщност – бясна. Откъснах те от следването ти и се намесих непоносимо в живота ти. Едва понасяш присъствието ми. Това е непростимо, съгласен съм, скъпа Катя. Така че не мога да те моля за прошка. Във всеки случай, нямам и намерение. Бих те помолил само да се замислиш, че има причина да си тук, макар тя да не е очевидна на пръв поглед.

– Причината изглежда е каприз – отвърна тя.

Той прещипа долната си устна и се взря в нея.

– Каприз? Да, щом казваш. Аз съм много спонтанен. Даже капризен. Не го отричам. Тези думи използваме, за да критикуваме неуправляеми хора, нали? Но вярвам, че капризите са силно и магическо нещо. Те имат и други имена – инстинкти, вдъхновения, импулси. Това, което вие, англичаните, наричате мозъчни вълни. Научил съм се да се доверявам на своите. Всичко, което виждаш тук, всичко, което съм постигнал, е продукт на капризи. Не съм роден богат.

Катя едва се удържаше да не изсумти презрително. Ако това бе извинение, че бе преобърнал живота ѝ и се бе възползвал от безпаричието на мама и татко,

то беше жалко и неадекватно. Побесняваше, като си помислеше, че този човек щеше да бъде такава огромна част от бъдещето ѝ и щеше да заема толкова място в света ѝ оттук нататък.

– Сигурно е много хубаво – започна тя, без да крие горчивината си – да минаваш през живота, докато всичките ти капризи се изпълняват и правиш всичко по своя си начин.

– Не всичко, Катя.

Тя улови сериозна нотка в гласа му.

– Защо си мислите, че мога да ви бъда полезна, хер Бахман?

Той спря грамофона, след това я хвана за лакътя с голямата си ръка.

– Ела. Да седнем до камината за малко и да поговорим като стари приятели, каквито се надявам един ден да станем. – Повече я към кожения фотьойл до огъня. – Пиеш ли кафе? – попита той и погледна надолу към нея.

– Понякога.

– Добре. С теб ще прием кафе тук, често. – Той отиде до сложния хромиран апарат, който бе поставен на маса в единия ъгъл на кабинета, и го пусна в действие. Стаята бе достатъчно тъмна, за да направи всичко да изглежда загадъчно. След силно съскане и пръскане стаята се изпълни с мирис на прясно кафе. Той ѝ донесе малка бяла чашка и седна на креслото срещу нея.

Катя отпи от напитката и се задави. Кафето бе горещо, а и силно и гъсто почти като катран.

– Мили боже – каза тя задъхано.

– Не е ли прекрасно? – грейна той, след като отпи от своята чаша. – Натъкнах се на тази машина на едно от пътуванията ми по работа до Милано. Истинско откровение. Сега ги внасям. Всяко кафене в Австрия иска да има такава. Моите капризи печелят пари, виждаш ли? Италианците истински разбират кафето. Ние, виенчаните, имаме много упадъчна представа за него. Сметана, шоколад и толкова много пяна. А тук опитваш чистия, покварен дух на кафееното зърно, такъв, какъвто са го познавали номадите в пустинята.

Тя не смееше да поиска захар.

Той кръстоса крака. Пламъците осветиха половината му лице и накараха краищата на брадата му да заблестят, все едно от нея излизаха червени искри.

– Ще се срещнеш с дъщеря ми, Гретхен, скоро. Първо, нека ти разкажа малко за нея. – Той дълго мълча, сякаш подбираше думите си. – Всеки човек иска дъщеря му да е щастлива – каза той накрая. – Това е нещо, което на мен ми е отказано. Тя никога не е била щастлива.

– Няма ли приятели?

– Гретхен не се сприятелява. Тя не привлича другите деца. Нито другите деца се чувстват привлечени от нея. – Той събра ръце и сплете пръсти. – Децата са като онези магнити играчки. Всеки минус си намира плюс. Някои образуват групи. Други образуват двойки. Много рядко има магнит, който не се привлича от нищо, сякаш няма нито положителен, нито отрицателен полюс. Гретхен е такъв магнит.

– Много съжалявам за съпругата ви. Кога почина?

– Преди пет години. Но проблемът съществува от по-отдавна. Всъщност от бебе. Гретхен рядко се усмихва и почти не се смее. Тя не дарява обич и като че ли не ѝ харесва да я получава. Тя не е глупава, Катя. В някои неща е блестяща. Особено музиката. Единствено музиката. Тя е като дете на дъното на дълбок кладенец.

– Държи ли се зле?

– Понякога да. Много зле. Но строгата дисциплина не помага. Само влошава нещата.

– Мисля, че трябва да се консултирате с психолог.

– Консултирах се с няколко – отвърна той. – Прегледа я дори Зигмунд Фройд, който случайно е семеен приятел и с когото скоро ще се запознаеш.

– И какво каза професор Фройд?

– Той предложи психоанализа. Аз отказах.

– Защо?

– Виждал съм как протича психоанализата, посоката, в която поема. Не искам Фройд или който и да било друг да ми казва, че съм насилвал Гретхен сексуално като бебе. – Катя не можа да се въздържа и рязко затаи дъх. – Отвращаваш се, дори когато чуваш някой да изговаря такива думи. Мен също ме отвращават. Това е посоката, в която Фройд и психоанализата неизменно поемат. Виждам как вече професорът върви натам. И те уверявам, Катя, че каквато и да е причината за проблемите на Гретхен, не е тази.

– А другите лекари?

– Казаха ни, че Гретхен има много отслабена нервна система. Че няма умствено напрежение. Че проблемът е в стомаха или в кръвта. Че живее в измислен свят. Че е нарцисист. Че е психотична. Че ще го израсте. Че никога няма да го израсте. Че може да бъде излекувана с морски бани. Че е nelечимо болна. С всеки професор идваше нова безполезна диагноза. Боя се – продължи той, – че решението не е в ръцете на психолозите.

На Катя вече ѝ бе хрумнало, че състоянието на Гретхен може би имаше далеч по-малко екзотичен произход от всички споменати: тя може би просто беше много разглежено дете, което бащата ту глезеше, ту пренебрегваше.

– Наистина не знам – каза тя, като се опитваше да запази гласа си спокоен – какво очаквате от мен. Нямам опит с деца. Родителите ми може да са ви заблудили за това. Ако са ви казали, че съм била бавачка на престолонаследника, това е напълно невярно.

– Имам предвид това, че родителите ви може да са преувеличили – отвърна той мило. – Но не вярвам, че казаното от тях е напълно невярно. Фактът, че майката на бедното момче е избрала теб за другарче на много крехкото си дете, ми казва, че е видяла нещо специално у теб.

– Това са глупости. Всъщност, доста зле се справям с децата.

Той се облегна назад и почти цялото му лице потъна в сянка.

– Прости ми, че казвам това, нямам желание да те гневя още, но и ти самата немного отдавна си била дете.

– От много години не съм дете, хер Бахман. И това, че съм млада, никак не помага.

– Мисля, че помага. Детството е омагьосано кралство. След като го напуснем, повече не можем да се върнем назад. Никога повече не можем да го разберем. Без значение колко много копнеем за това. Ти, Катя, все още имаш част от тази магия, полепнала по теб. Видях я онази вечер в Лондон, искряща като морска пяна в краката на плувец, който току-що излиза от вълните. В този миг си казах, че ти си тази, която трябва да влезе в дълбокия кладенец на Гретхен и да я върне на слънце.

Катя зяпна. Тези дрънканици да не би да бяха оправдание, че бе преобърнал живота ѝ?

– Значи смятате, че решението е в моите ръце – каза тя невярващо, – защото си мислите, че съм инфантилна? Че влача облаци от детството или каквото там казахте?

Той снижи глас.

– Все пак те обидих. Нямах намерение да го правя. Не казах, че си инфантилна. Само че си невинна и в много отношения по-близо до Гретхен, отколкото учените мъже и жени, които досега не успяха да я излекуват.

Катя се бе разтреперила от гняв.

– Това наистина е най-голямата глупост, която някога съм чувала. Ще се върна в Глазгоу утре и ще продължа следването си.

– Моля те, не го прави.

– И вие ще си вземете парите, които пръснахте по бедните ми, глупави родители.

– Не искам от теб чудеса, Катя. Просто да бъдеш приятелка на Гретхен.

– Не мога да се откажа от две години от живота си, за да бъда приятелка на малко момиченце. Съжалявам.

Катя бе станала от стола и Тор също се изправи.

– Срещни се с нея – каза той настоятелно. – Запознайте се. Няма да ти струва нищо.

– Връщам се в Англия. Всичко това беше ужасна грешка.

Той се протегна към нея, сякаш за да хване ръцете ѝ, но се спря, когато видя как тя се сви.

– Само ако можех да те накарам да разбереш колко много си струва това – каза той с тих, настойчив глас.

– Струва си за вас. Но не и за мен. Имам си собствен живот. Никога не съм искала да идвам тук. Не исках да имам нищо общо с детето ви.

Той се канеше да отвърне, но се спря, погледът му мина над рамото ѝ.

– Това е Гретхен – каза той с тих глас.

Катя се обърна. На вратата стоеше момиче.